

Департаментський архів Коте-д-Ор (Франція): склад фондів та стан оцифрування документів

Ірина Тюрменко

Кафедра історії та документознавства
Національний авіаційний університет
Київ, Україна
tira@nau.edu.ua

Abstract. The article is revealing a history of formation of Côte-d'Or archives and characterizing its archival collections. There are unique documents in a possession of the archive such as antiqued charters, stamps, conventual and judicial documents of Medieval time authorities. The volume of documents gathered during 1940-2000 aggregates 6 km (3.6 miles) of bookshelves. Many documents are available in digital format.

Key words: Archives of France, Côte-d'Or county archives, archival collections.

ВСТУП

Архіви Франції – це система архівних установ різного рівня підпорядкування. Важливе місце в цій системі належить департаментським архівам, у фондах яких зберігаються документи, створені на їх території протягом тривалого часу. Департаментські архіви накопичили величезний досвід керування архівними документами. Система їх збереження, описування, оцінки цінності документів та використання майже не досліджені у вітчизняній науці.

ОСНОВНА ЧАСТИНА

Департаментський архів Коте-д-Ор знаходиться у Діжоні, що зараз входить до новоутвореного адміністративного регіону – Бургундія-Франш-Конте. Архів міститься у комплексі старовинних споруд, які були побудовані 1440 р. відомим канцлером Бургундії Ніколя Роленом. Його резиденція складалася з двох споруд: головної будівлі з каплицею та добудови, об'єднаних критою галереєю, які разом утворювали внутрішній двір. Після смерті канцлера, його онука Маргарита Ролен, продала у 1500 р. резиденцію муніципалітету. Однак назва резиденції його первісного володаря Н. Ролен залишилась. З того часу протягом 330 років спорудами володіла мерія м. Діжон. Резиденція відома тим, що у великій залі 16 та 18 липня 1766 р. на запрошення принца де Конде В. Моцарт дав свій концерт. У 1832 р. Генеральна рада Коте-д-Ор передала приміщення мерії Департаментському архіву. З 1988 по 2001 рр. архів зазнав значної реконструкції. Були побудовані сучасні сховища за центром міста, проведена реконструкція головної будівлі та додаткових приміщень, відновлена велика зала, у якій тепер розміщується читальна зала, перебудована приймальня, створена кімната мікрофільмів з вільним доступом. Сьогодні – це сучасний архів, який уміщує різні групи документів, що відбивають історію Діжона і Бургундії.

У департаментському архіві зберігається понад 26 лінійних км стелажних полиць різнопланових документів, які охоплюють період з IX ст. до наших днів. Вони поділені на шість груп.

Скарбницею архіву по праву вважаються герцогські грамоти Бургундії та Лічильної палати Діжона. Документи цього періоду дають уявлення про історію регіону за часів Середньовіччя. Однак вони зазнали потрясіння і руйнації. Тільки у XIX ст. архівні колекції пережили пограбування у 1807 р. та австрійську окупацію 1814 р. Лише після передачі документів до Департаментського архіву у 1832-1833 рр., архіви були описані, увійшовши до першої частини серії В. Загальна кількість документів цієї серії дорівнює 725 лінійним метрам стелажних полиць. Серед цієї

групи документів нараховується декілька тисяч печаток, яким славиться архів Коте-д-Ор. Водночас документи релігійних фондів (серії G та H) дуже давно були відділені від колекції грамот при нез'ясованих обставинах.

Друга група документів, що міститься у фондах архіву, стосується релігійних установ. Загалом колекція відображає життя духовенства Діжона. Деякі з документів датуються раннім Середньовіччям. У 1842 р. релігійні документи були розділені на серії. До серії G віднесені документи, що стосувалися білого духовенства, до серії H – чорного духовенства. Загальний обсяг колекції церковних документів дорівнює 550 лінійним метрам стележних полиць.

Третя група документів характеризує адміністративні установи Бургундії та Діжона періоду феодалізму від Луї XI до Луї XVI. Одна частина колекції стосується часу, коли Бургундія була провінцією, друга – характеризує часи королівського урядника. Восени 1792 р. адміністративні документи були зібрані у Палаці бургундських герцогів та передані пізніше до департаментського архіву. Після опрацювання цієї колекції, їх третя чверть була віднесена до серії C. Інша чверть документів відображає діяльність фінансових структур. Загальний обсяг колекції складає 450 лінійних метрів стележних полиць.

До четвертої групи відносяться документи судового фонду. Деякі з документів датуються XIV ст. Юридична колекція містить інформацію про суди різних категорій з часів Середньовіччя до наших днів. Це документи правосуддя сеньйорату в парламенті Діжона, мирових судів в Апеляційному суді Діжона тощо. Загальна кількість документів цієї групи дорівнює 2500 лінійних метрів стележних полиць.

П'яту групу складають адміністративні документи, які висвітлюють часи Революції 1789 р. Фонд містить колекції документів, які відображають суспільну історію департаменту Коте-д-Ор. Це архіви громад і муніципалітетів, нотаріальні та шкільні архіви. Колекція документів цієї групи досить значна. Тільки архіви суспільних установ XIX ст. обіймають від 3 до 4 км стележних полиць. Однак обсяг документів створених протягом 1940-2000 р.

дорівнює 6 км стележних полиць, у той час як фонди документів, створених до XIX ст., нараховують 6,5 км стележних полиць.

До шостої групи архівних колекцій належать документи приватного походження. Це документи відомих діячів та родин. Загальна кількість документів налічує 1200 лінійних метрів стележних полиць. До серії E належать родинні документи, конфісковані у осіб, які емігрували з Франції з 1792 р. по 1793 р. До цієї серії увійшли також документи сімей, які були здані в архів до початку XX ст. До серії F віднесені документи, отримані архівом до 1996 р. І нарешті до серії J увійшли документи, які були придбані останнім часом. Цікавою була доля сімейного архіву відомої бургундської родини Сольх-Таванн, коріння якої сягає XI ст. У 1792 р. родинний архів був вилучений у родини і націоналізований, але 1816 р. повернувся до неї. Однак 1862 р. став власністю архіву Коте-д-Ор.

Архів проводить велику роботу з оцифрування документів. Він має сучасну оцифрувальну техніку, яка дозволяє зробити якісні цифрові копії. У відкритому доступі знаходиться документи генеалогічного характеру, історичні документи, карти і плани, зображувальні документи (афіші, листівки, скрапбуки, хромолітографії, нотаріальні книги, дипломи цивільних та релігійних діячів, зображення стінних розписів церкви абатства Сен-Сен тощо), адміністративні документи, літературні твори, альбоми мистецтва. Усі опубліковані документи мають науковий опис, необхідні коментарі, у яких розкривається зміст колекції, біографія автора, дата публікації на сайті, авторські права, історія документа тощо.

ВИСНОВКИ

Отже, склад фондів архіву Коте-д-Ор та їх оцифрованих копій є важливим джерелом вивчення не лише історії Франції, а й є свідченням збереження та використання інформаційного потенціалу архівних колекцій.

ЛІТЕРАТУРА

- [1] Les archives départementales Côte d'Or. URL: <http://www.archives.cotedor.fr/cms/home.html> (date d'accès aux données: 17.04.2017).